

STORTINGET

Representantforslag 75 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski,
Mona Lill Fagerås og Solfrid Lerbrekk

Dokument 8:75 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski, Mona Lill Fagerås og Solfrid Lerbrekk om kamp mot seksuell trakassering

---

Til Stortinget

Bakgrunn

#Meto-kampanjen har denne høsten bidratt til å avdekke en svært usunn kultur i særlig medie-, kultur- og musikkbransjen. Den har synliggjort hvilke konsekvenser seksuell trakassering får for enkeltmennesker, særlig unge kvinner. Det å utsettes for andres ubehagelige adferd er en alvorlig hendelse for den det gjelder, men det gir også usikkerhet og utrygghet for flere som frykter det samme. Det hindrer spesielt kvinners frihet og muligheter i hverdagen å stadig måtte ta forhåndsregler og være redd for å bli utsatt.

Seksuell trakassering kan være verbal (kjønnsord, seksuelle hentydninger, kommentarer om kropp og utseende), ikke-verbal (seksuelle gester og pornografiske bilder) og av fysisk art (uønsket beføling).

Det store omfanget, som bekreftes av tilgjengelig statistikk og forskning, viser dessverre at dette er et omfattende samfunnsproblem som både må bekjempes på hver enkelt arbeidsplass og skole og gjennom politiske tiltak for å hindre seksuell trakassering fra å utfolde seg, beskytte dem som rammes, og endre strukturene som lar det skje.

Samfunnet er preget av sterke normer knyttet til kjønn og seksualitet, noe som fører til en skjevfordeling av makt i samfunnet. Seksuell trakassering er en måte å

utøve makt på og må forstås i lys av makt- og ulikhetsstrukturer som kjønn, alder, klasse og etnisitet. Den ujevne maktfordelingen i bransjer med mannsdominerte maktstillinger og svake ansettelsesforhold på gulvet gjør at seksuell trakassering blir særlig utbredt der, som i kulturlivet, mediebransjen og hotell- og restauranternæringen.

Skjeie-utvalgets rapport «Politikk for likestilling» (NOU 2012:15) viser at i snitt 3,4 pst. av norske arbeidstakere er utsatt for seksuell trakassering én gang i måneden eller mer. Gjennomsnittstallet skjuler imidlertid store forskjeller knyttet til kjønn, alder og yrke. Kvinner er mer utsatt enn menn, unge er mer utsatt enn eldre. Unge kvinner, og spesielt kvinner i salgs- og serviceyrker, er utsatt. De som arbeider i servitøryrker, er ofte utsatt for både mobbing og seksuell trakassering, mens sykepleiere og helse- og omsorgsarbeidere relativt ofte utsettes for seksuell trakassering.

Oppdaterte tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) (2017) viser at mobbing og seksuell trakassering er like vanlig overalt i Norge. Kvinner utsettes i større grad enn sine mannlige kolleger for mobbing og seksuell trakassering. Hele 10 pst. av kvinnene har månedlig eller oftere blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet eller plaging/ubehagelig erting på arbeidsplassen. Andelen kvinnelige studenter som opplever dette, ligger på 14 pst. En undersøkelse utført av Sentio (2017) på vegne av Universitas og Norsk studentorganisasjon (NSO) viser at én av åtte studenter har opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet fra en medstudent eller en ansatt ved lærestedet deres.

En relativt vanlig form for seksuell trakassering er å få tilsendt seksuelt innhold via Internett eller mobiltelefon. Dette er en alvorlig form for ikke-fysisk trakassering, siden den som blir utsatt for det, ikke har kontroll

med hvor informasjonen havner. Ungdomsårene er en viktig fase for utvikling av selvbylde og identitet, og dermed er ungdommer også sårbare i situasjoner hvor aksept og bekreftelse fra andre er viktig for selvfølelse og oppfatning av egenverdi. Samfunnet har et ansvar for å sikre unge god og kunnskapsbasert seksualundervisning som bryter ned forestillinger om idealkropper og sikrer god informasjon om rettigheter og grensesetting.

«Resultater fra prosjekt seksuell helse og trakassering i videregående opplæring 2013–2014», en undersøkelse utført av NTNU ved skoler i Sør-Trøndelag, viser at 63 pst. av jentene og 62 pst. av guttene rapporterte om minst én form for seksuell trakassering det siste året. Minst én form for seksuell tvang ble rapportert av 35 pst. av jentene og 25 pst. av guttene. Dette viser at andelen elever som blir utsatt for seksuell trakassering og overgrep, er høy, til tross for at det i Sør-Trøndelag har vært en nedgang siden fylkeskommunen gjennomførte en liknende kartlegging i 2006. Dessverre finnes det liten systematisk oversikt over omfanget av seksuell trakassering av skoleelever i Norge for øvrig. Tiltak som gir jenter verktøyene for å sette egne grenser, er derfor nødvendig.

En arbeidsgiver har et særskilt ansvar for å forhindre og stanse seksuell trakassering. Det forebyggende arbeidet må ta utgangspunkt i dokumentasjon av problemets art og omfang, samt kunnskap om hva slags forebyggende arbeid som virker best. I arbeidsmiljøloven heter det at arbeidstakere ikke skal utsettes for trakassering eller annen utilbørlig opptreden, og at arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet blir ivaretatt.

Et konkret lovverk, effektiv håndheving og forebyggende tiltak mot seksuell trakassering er helt nødvendig hvis man skal få bukt med problemet. Her har offentlige myndigheter, herunder skoler og utdanningsinstitusjoner, et særlig ansvar.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen innføre et lavterskeltilbud for håndhevelse av saker om seksuell trakassering, slik at Likestillings- og diskrimineringsnemnda får myndighet til å gi oppreisning og erstatning i saker innenfor diskrimineringslovens område, tilsvarende diskriminering på grunn av etnisitet, kjønn og funksjonshemming.
2. Stortinget ber regjeringen foreslå at forebygging og oppfølging av seksuell trakassering skal tas inn i arbeidsmiljølovens bestemmelse om helse, miljø og sikkerhet (HMS), og at arbeidet mot seksuell trakassering pålegges å prioriteres høyt i HMS-arbeid ellers, gjennom blant annet opplæring av verneombud.
3. Stortinget ber regjeringen konkretisere aktivitetsplikten i arbeidslivet.
4. Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i arbeidsmiljøloven slik at bestemmelsen om delt bevisbyrde i likestillings- og diskrimineringsloven også skal gjelde for trakassering etter arbeidsmiljøloven § 4-3, dette for å gi et bedre vern og lik praksis på feltet mellom de to lovene.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at studenter og elever som tar helse- og sosialfag eller utdanninger relatert til politi, rettsvesen, skole og barnehage, får nødvendig kunnskap om vold, overgrep og seksuell trakassering.
6. Stortinget ber regjeringen innføre selvforsvarskurs for jenter på ungdomsskolen eller videregående skole med fokus på grensesetting. En modell for dette, inkludert opplæring av instruktører og et parallelt opplegg for gutter om respekt for grenser, må utvikles i samarbeid med relevante fagmiljøer.
7. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en nasjonal omfangsundersøkelse som kartlegger seksuell trakassering også utenfor arbeidslivets rammer, og som også omfatter skoleelever.
8. Stortinget ber regjeringen utarbeide og igangsette et program for forebygging av seksuell trakassering i skolen, som inkluderer handlingsplaner mot og retningslinjer for håndtering av seksuell trakassering på alle skoler.
9. Stortinget ber regjeringen se til at barnehagebarn og skoleelever får tidlig og alderstilpasset opplæring om kjønn, kropp, seksualitet og grensesetting.
10. Stortinget ber regjeringen foreslå at arbeidet mot seksuell trakassering eksplisitt forankres i opplæringsloven.
11. Stortinget ber regjeringen innlemme spørsmål om seksuell trakassering i elevundersøkelsen.
12. Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift ansvarliggjøre rektor i saker om seksuell trakassering på lik linje med saker om mobbing.

27. november 2017

Freddy André Øvstegård

Mona Lill Fagerås

Kari Elisabeth Kaski

Solfrid Lerbrekk